Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Tietohuolto-osasto

Viite: Okm:n kirje 15.2.2011 / Dnro 39/040/2009
Asia: Lausunto Tieto käyttöön – Tiekartta tutkimuksen sähköisten tietoaineistojen hyödyntämiseksi -loppuraportista

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman selvityshankkeen ehdotukset tutkimuksen tietoaineistojen saatavuuden ja säilytyksen kehittämiseksi ovat hyviä. Kiinnitämme huomiota muutamiin erityisen keskeisinä pitämiimme asioihin.

Sähköisen tutkimusaineistojen mahdollisimman laajaan käyttöön saattaminen on kaikille aloille yhteinen etu, mikä korostaa yhtenäisten kansallisten ratkaisujen tärkeyttä, mutta ratkaisut on tehtävä niin, että eri toimijoiden osaamisen ja tavoitteiden erityispiirteet otetaan riittävästi huomioon. Tarvitaan koordinointia ja yhteistä infrastruktuuripolitiikkaa, jonka tulee näkyä myös resurssien jakamisessa.

Raportissa on käsitelty tutkimuksen infrastruktuurin rakentamista ja siinä yhteydessä on ehdotettu muodostettavan temaattisia kokonaisuuksia, joista yhtenä esimerkkinä mainitaan Clarin/Kielipankki. Kielentutkimus on perinteisesti hyvin aineistokeskeinen ala, joten tarve keskittymälle on suuri. Nähdäksemme Clarin/Kielipankki-yhdistelmä ei yksinään pysty täyttämään aineistoihin kohdistuvia tarpeita, vaan mukaan tarvitaan toimija, jonka tehtäviin kuuluu monipuolisesti erilaisten aineistojen käsittely ja sisällön asiantuntemus ja joka voisi toimia tehokkaasti myös palvelujen tuottajana. Kotus haluaa kiinnittää ministeriön huomion siihen, että Kotuksella on merkittävä asema kansallisia tieteitä edustavana muistiorganisaationa ja tutkimuslaitoksena ja jolla jo nyt on toimiva sähköinen monimuotoinen kielitieteellinen aineistotarjonta. Kotuksen aineistot on arvioitu kansallisesti merkittäväksi tutkimusinfrastruktuuriksi. Clarinin, CSC:n ja Kotuksen yhteistoiminnalla voitaisiin luoda toimiva kielitieteellisten aineistojen keskittymä. Tämä tukee raportissa mainittua tavoitetta selventää ja vahvistaa eri toimijoiden roolit infrastruktuurin rakentamisessa pohjautuen organisaatioiden ydinosaamiseen sekä tehtävään tutkimusjärjestelmässä (s. 28).

Tämän vuoksi Kotus toivoo, että sitä kuultaisiin tietoaineistoja inventoitaessa ja toivoo myös, että se voisi osallistua koordinaatioryhmän toiminnan suunnitteluun ja myös sen toimintaan. Kotus voi tuoda työhön oman näkökulmansa monenlaisesta kieliaineistoihin liittyvästä aineistotyöstä.

Raportissa käsitellään myös tekijänoikeuslainsäädäntöä. Nykyinen tekijänoikeuslaki on muistiorganisaatioiden ja humanistisia tutkimusaineistoja tarjoavien laitosten kannalta huonosti toimiva ja hankalasti tulkittava. Suuri määrä keskeistä aineistoa, esimerkiksi 1900-luvun tekstit, on tutkimuksen ulottumattomissa. On erittäin hyvä, että raportissa otetaan kantaa tekijänoikeudellisesti suojattujen aineistojen saamiseksi tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen käyttöön. Raportissa ehdotettu tekijänoikeuslainsäädännön

Vuorikatu 24
00100 Helsinki
Y-tunnus 0245872-8

Puhelin 020 7813 200
Faksi 020 7813 219
S-posti etunimi.sukunimi@kotus.fi

muuttaminen rajoitussäännöksellä olisi mitä pikimmin toteutettava, jotta aineistoa saataisiin tutkimuskäyttöön helpommin kuin nykyisin. Aineistokeskittymiä luotaessa on otettava huomioon myös se, että pääsy aineistojen käyttämiseen on oltava kaikilla tarvitsijoilla, ei vain tutkijoilla.

Helsingissä 25. maaliskuuta 2011

Pirkko Nuolijärvi
johtaja

Elisa Stenvall
tietohuolto-osaston johtaja

Vuorikatu 24
00100 Helsinki
Y-tunnus 0245872-8

Puhelin 020 7813 200
Faksi 020 7813 219
S-posti etunimi.sukunimi@kotus.fi